

Міністерство освіти та науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

Методичні рекомендації до виконання
(для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»
освітньо-професійної програми
«Міжнародна інформаційна безпека»)

УДК 378.091.33-028.21(057.8)
К 32

Рецензенти:

Куц Г. М. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології, соціології та культурології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Шамраєва В. М. – доктор політичних наук, доцент, професор кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

*Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № _ від _____ 2024 року)*

Кваліфікаційна робота магістра: методичні рекомендації до виконання (для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» освітньо-професійної програми «Міжнародна інформаційна безпека») / уклад. Н. А. Вінникова, Л. О. Чернишова, І. В. Пересипкіна, С. С. Здоровко. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. 42 с.

Видання містить загальні положення та вимоги до виконання кваліфікаційних робіт магістра за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» освітньо-професійної програми «Міжнародна інформаційна безпека» другого (магістерського) рівня вищої освіти, а саме: вимоги та пояснення щодо структури роботи, змісту окремих розділів, оформлення роботи в цілому та її складових елементів, порядку рецензування, допуску до захисту та захисту кваліфікаційних робіт.

УДК 378.091.33-028.21(057.8)

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2024

© Вінникова Н. А., Чернишова Л. О.,
Пересипкіна І. В., Здоровко С. С.,
уклад., 2024

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2024

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	4
2. Організація написання та подання до захисту кваліфікаційної роботи магістра.....	5
3. Вимоги до написання кваліфікаційної роботи магістра.....	8
4. Структура кваліфікаційної роботи магістра	9
5. Технічні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи магістра.....	15
6. Порядок допуску до захисту.....	22
7. Рецензування та захист кваліфікаційної роботи магістра.....	24
8. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи магістра.....	26
9. Академічна доброчесність.....	27
ДОДАТОК А Тематика кваліфікаційних робіт магістра.....	28
ДОДАТОК Б Зразок бланка заяви здобувача на затвердження теми та призначення керівника кваліфікаційної роботи.....	30
ДОДАТОК В Зразок титульного аркуша кваліфікаційної роботи магістра.....	31
ДОДАТОК Г Зразок бланка завдання на кваліфікаційну роботу магістра.....	32
ДОДАТОК Д Приклад змісту кваліфікаційної роботи магістра.....	34
ДОДАТОК Е Приклад анотації кваліфікаційної роботи магістра.....	35
ДОДАТОК Ж Зразок бланка заяви здобувача про відсутність неправомірних запозичень у роботі	37
ДОДАТОК И Приклад відгуку наукового керівника роботи	38
ДОДАТОК К Приклад рецензії на кваліфікаційну роботу магістра.....	39
ДОДАТОК Л Перелік літературних джерел для написання кваліфікаційної роботи магістра.....	40

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Складовою підсумкової атестації та завершальним етапом підготовки магістрів є написання кваліфікаційної роботи, в процесі якої закріплюються теоретичні знання та практичні навички здобувачів, набувається досвід самостійного вирішення наукових завдань, уміння використовувати в роботі сучасні досягнення науки у сфері міжнародних відносин.

Кваліфікаційна робота магістра (КРМ) є самостійною науково-дослідною роботою, що синтезує підсумок теоретичної та практичної підготовки в межах обов'язкової та вибіркової складових освітньо-професійної програми «Міжнародна інформаційна безпека» спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» другого (магістерського) рівня вищої освіти, і є формою контролю набутих здобувачем у процесі навчання інтегрованих знань, умінь та навичок, які необхідні для виконання професійних обов'язків, передбачених освітньо-кваліфікаційними характеристиками.

Кваліфікаційна робота магістра є теоретичним і практичним дослідженням актуальної теми зі спеціальності (освітньої програми) підготовки здобувача вищої освіти. Вона повинна відбивати сучасні досягнення вітчизняної та закордонної наукової думки, ґрунтуватися на теоретичних положеннях, фактичних матеріалах розвитку міжнародних відносин, міжнародної інформаційної діяльності.

Написання кваліфікаційної роботи магістра передбачає збір, систематизацію та самостійний аналіз здобувачем інформації про міжнародні явища та процеси, а також формування й розроблення висновків науково-практичного та прикладного характеру в сфері міжнародних відносин, міжнародних інформаційних процесів.

Результативність здійснення досліджень та написання кваліфікаційних робіт залежить від багатьох чинників, серед яких є чітке розуміння основних вимог щодо наукового рівня робіт, їх змісту, структури, форми викладу матеріалу, оформлення, а також захисту роботи.

Кваліфікаційна робота магістра є важливою формою перевірки якості знань, умінь та навичок фахівця, який отримує кваліфікацію бакалавра з міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, міжнародні відносини.

Метою виконання кваліфікаційної роботи магістра є розв'язання складної задачі або проблеми в сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов та вимог.

Завданнями кваліфікаційної роботи магістра є:

- систематизація та поглиблення теоретичних знань у контексті вирішення певних наукових завдань;
- формулювання конкретної проблеми, що не знайшла достатнього

висвітлення у науковій літературі та не вирішена на практиці;

- встановлення внутрішніх і зовнішніх зв'язків між явищами та процесами, які є суттєвими для вирішення конкретного наукового завдання;
- оволодіння сучасними методами досліджень і комп'ютерною технікою;
- висвітлення власної точки зору з актуальних міжнародних проблем;
- формування рекомендацій, пропозицій та висновків за результатами проведеного дослідження;
- підготовка доповіді та наочних матеріалів, що передають зміст роботи та пропозиції автора, з подальшим їх публічним захистом.

У процесі виконання кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти відповідно до кваліфікаційних вимог повинен вміти:

- демонструвати системне сприйняття та розуміння положень, які відносяться до галузі знань «Міжнародні відносини» або є складовою професійної практики;
- добирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до цілей дослідження;
- визначати та використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у сфері міжнародних відносин;
- формулювати наукові висновки і обґрунтовувати конкретні пропозиції щодо вдосконалення управління реальним досліджуванним об'єктом.

До захисту кваліфікаційної роботи магістра допускаються здобувачі вищої освіти, які:

- не мають академічної заборгованості з дисциплін, що вивчалися;
- склали залік з переддипломної практики;
- написали у визначені терміни кваліфікаційну роботу магістра, отримали позитивний відгук керівника роботи, позитивну рецензію, успішно пройшли попередній захист роботи, перевірку на наявність запозичень з інших документів, вчасно подали роботу на затвердження завідувача кафедри.

Позитивна оцінка Екзаменаційної комісії (ЕК) прилюдного захисту кваліфікаційної роботи магістра є підставою для присвоєння йому кваліфікації магістра міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій; міжнародна інформаційна безпека та вручення диплома про вищу освіту.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАПИСАННЯ ТА ПОДАННЯ ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Кваліфікаційна робота передбачає достатню теоретичну та практичну розробку обраної теми з аналізом джерел інформації, авторських спостережень, рекомендацій та інших матеріалів з досліджуваного питання (проблеми).

Основні етапи виконання кваліфікаційної роботи:

1. Вибір теми роботи, подання відповідної заяви та затвердження теми й об'єкта дослідження, призначення наукового керівника.

2. Розробка завдання на кваліфікаційну роботу, складання календарного плану.
3. Опрацювання джерел інформації та складання плану роботи.
4. Збирання фактичного матеріалу.
5. Проведення поглибленого аналізу та обробка фактичного матеріалу.
6. Обґрунтування напрямів вирішення проблеми, яку досліджують, та викладення результатів дослідження у текстовій формі.
7. Написання першого варіанта роботи, подання її науковому керівнику.
8. Усунення недоліків, оформлення кваліфікаційної роботи.
9. Отримання відгуку на роботу від наукового керівника.
10. Зовнішнє рецензування роботи.
11. Подання роботи на кафедру.
12. Попередній захист кваліфікаційної роботи магістра та перевірка її наявності запозичень.
13. Захист кваліфікаційної роботи на засіданні екзаменаційної комісії.

Вибір теми кваліфікаційної роботи магістра.

Тематика кваліфікаційних робіт магістра формується, затверджується і доводиться до відома здобувачів вищої освіти випусковою кафедрою (додаток А). Перелік тем уточнюється та поновлюється на початку кожного навчального року з урахуванням змін, що відбуваються у теорії та практиці міжнародних відносин, міжнародних інформаційних процесів. Тематика кваліфікаційних робіт магістра носить орієнтовний характер і дозволяє краще зорієнтуватися у виборі та формулюванні теми дослідження.

Випускова кафедра забезпечує необхідні консультації здобувачам вищої освіти у процесі вибору ними тем кваліфікаційних робіт. Кожен здобувач вищої освіти обирає наукового керівника. Тему кваліфікаційної роботи магістра здобувач обирає самостійно та узгоджує з науковим керівником.

При виборі теми кваліфікаційної роботи магістра необхідно звернути увагу на такі моменти:

- актуальність і відповідність теми сучасному стану й перспективам розвитку науки. Під час вибору теми кваліфікаційної роботи магістра необхідно враховувати реальні завдання міжнародних відносин;
- відповідність об'єкта дослідження обраній темі;
- відповідність обраного напрямку дослідження науково-дослідній роботі викладачів випускової кафедри та науковим проблемам, що вирішуються в межах спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»;
- наявність доступу до необхідної статистичної та аналітичної інформації щодо об'єкта дослідження;
- наявність власних напрацювань за обраною темою кваліфікаційної роботи магістра тощо.

Здобувач вищої освіти має право також запропонувати свою тему кваліфікаційної роботи магістра з належним обґрунтуванням доцільності її розробки та можливості виконання. Вона обов'язково повинна бути погоджена з

науковим керівником та завідувачем кафедри.

Назва теми повинна бути актуальною, лаконічною, відповідати змісту роботи. Не допускається дублювання тем дослідження.

Після вибору теми та керівника кваліфікаційної роботи здобувач надає на кафедру заяву за формою, наведеною у додатку Б.

Остаточна тема кваліфікаційної роботи магістра та науковий керівник затверджуються на засіданні випускової кафедри. Закріплення за здобувачем вищої освіти теми кваліфікаційної роботи магістра та призначення наукового керівника оформлюються наказом по ХНУ імені В. Н. Каразіна. Перезатвердження тем кваліфікаційних робіт не припускається.

Керівництво підготовкою кваліфікаційної роботи.

Випускова кафедра забезпечує організацію написання та подання до захисту кваліфікаційної роботи магістра.

Керівником кваліфікаційної роботи магістра повинен бути досвідчений викладач випускової кафедри.

Керівник готує та видає індивідуальне завдання на кваліфікаційну роботу магістра, в якому визначає коло питань, що мають висвітлюватись у роботі, контролює графік виконання.

Керівник кваліфікаційної роботи магістра зобов'язаний:

- надати допомогу здобувачу вищої освіти у виборі проблеми та формулюванні теми, розробці календарного плану виконання і структури кваліфікаційної роботи, доборі літературних джерел та методів виконання досліджень тощо;

- видати здобувачу вищої освіти завдання на кваліфікаційну роботу магістра, затвердженого завідувачем кафедри;

- затвердити та контролювати індивідуальний графік виконання кваліфікаційної роботи магістра;

- аналізувати зміст кваліфікаційної роботи, результати дослідження, висновки;

- визначати доцільність та обсяги рішень, які запропонував здобувач вищої освіти;

- надавати систематичні консультації здобувачу вищої освіти у встановлений графіком час;

- здійснювати контроль за термінами та етапами виконання кваліфікаційної роботи, інформувати про стан опрацювання теми на засіданнях кафедри;

- надати відгук на завершену кваліфікаційну роботу магістра з ґрунтовною характеристикою її якості відповідно до структури критеріїв оцінки.

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- отримати від керівника завдання на підбір теми та опрацювання необхідних матеріалів для виконання кваліфікаційної роботи магістра;

- уточнити коло питань, що підлягають вивченню;

- скласти зміст кваліфікаційної роботи магістра та узгодити його з

науковим керівником;

- систематично працювати над науковою літературою та іншою інформацією;

- розробляти тему кваліфікаційної роботи магістра з урахуванням перспективного розвитку галузі, до якої належить об'єкт дослідження, використовуючи передові досягнення науки і техніки, реалізуючи свої творчі задуми;

- здійснювати пошук літературних джерел за темою кваліфікаційної роботи;

- займатися збором і аналізом первинного матеріалу;

- доповідати науковому керівнику про хід роботи й одержувати від нього необхідну консультацію;

- регулярно давати на перевірку науковому керівнику виконані завдання, виправляти та доповнювати кваліфікаційну роботу магістра відповідно до отриманих від наукового керівника зауважень;

- своєчасно звітувати перед науковим керівником про здійснену роботу згідно з індивідуальним графіком написання кваліфікаційної роботи магістра, затвердженим випусковою кафедрою.

За достовірність інформації, відповідність зроблених у роботі посилань на використані джерела інформації та додатки відповідальність несе здобувач вищої освіти!

3. ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

З урахуванням того, що кваліфікаційна робота магістра певною мірою має навчальний характер, а з іншого боку, є роботою здобувача вищої освіти, що містить елементи наукових досліджень, нижче наводиться перелік основних нормативних вимог до її виконання.

1. Кваліфікаційна робота магістра повинна в повному обсязі відображати систему теоретичних і практичних знань, отриманих здобувачем вищої освіти за фахом і обраною темою.

2. Кваліфікаційна робота магістра повинна мати теоретичне та практичне спрямування.

3. Розглянуті в роботі теоретико-методологічні питання повинні бути тісно пов'язані з практикою і, за можливості, доповнюватися статистичною інформацією.

4. Аналітична (практична) частина роботи повинна виконуватися на підставі всебічного вивчення й аналізу фактичного матеріалу за досліджуваною темою з використанням вітчизняного та зарубіжного досвіду, статистичних даних тощо.

5. У кваліфікаційній роботі магістра обов'язковим є використання сучасних інформаційних технологій, подання й обробка інформації.

6. Кваліфікаційна робота магістра може містити таблиці, схеми, графіки та

діаграми, які характеризують позитивні та негативні сторони досліджуваної сфери.

7. Рекомендації та висновки у кваліфікаційній роботі магістра повинні бути аргументовані, обґрунтовані та мати практичну цінність.

8. Кваліфікаційна робота магістра повинна бути самостійно виконаною, завершеною науковою працею, ґрунтуватися на проблемній тематиці, відображати різні погляди на досліджувану проблему та аргументовано відображати позицію автора.

9. Кваліфікаційна робота магістра повинна демонструвати знання міжнародних законодавчих і нормативних актів за темою, монографій і наукових статей.

10. У роботі обов'язковим є використання різних методів та методик аналізу.

11. Виклад тексту кваліфікаційної роботи магістра повинен бути послідовним, формулювання чіткими та стислими, які б виключали можливість суб'єктивних і неоднозначних трактувань окремих положень дослідження.

12. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи магістра повинен бути в межах **70-80 сторінок**, починаючи з титульної сторінки і завершуючи висновками включно (не враховуючи списку використаних джерел і додатків, а також таблиць та рисунків, які повністю займають площу сторінки).

13. Кваліфікаційна робота магістра повинна бути оформлена відповідно до вимог навчально-методичних вказівок і здаватися в архів університету в паперовому вигляді в твердій обкладинці та електронному вигляді на цифровому носії інформації (компакт-диску).

4. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Основні елементи кваліфікаційної роботи магістра:

- 1. Титульний аркуш;**
- 2. Завдання на кваліфікаційну роботу магістра;**
- 3. Зміст;**
- 4. Перелік умовних скорочень** (за необхідності);
- 5. Вступ** (приблизно 5% тексту рукопису або до 5 стор.);
- 6. Основна частина**, яка включає, як правило, 3 розділи:
 - **Розділ 1** – теоретична частина (приблизно 25-30% тексту рукопису або до 20 стор.);
 - **Висновки до розділу 1;**
 - **Розділ 2** – аналітична частина (приблизно 30-40% тексту рукопису або до 30 стор.);
 - **Висновки до розділу 2;**
 - **Розділ 3** – частина присвячена результатам наукового пошуку (приблизно 25-30% тексту рукопису або до 20 стор.);
 - **Висновки до розділу 3;**
- 7. Висновки** (приблизно 5% тексту рукопису або до 5 стор.);

8. Список використаних джерел;

9. Додатки (за необхідності).

До кваліфікаційної роботи магістра окремо додаються (у вклеєний конверт формату А5 на жорсткій обкладинці в кінці дипломної роботи):

- анотація та ключові слова (українською та англійською мовами);
- відгук наукового керівника на кваліфікаційну роботу;
- рецензія на кваліфікаційну роботу;
- заява здобувача на затвердження теми та призначення керівника кваліфікаційної роботи;
- заява здобувача про відсутність неправомірних запозичень у роботі;
- фотокопія публікації автора за темою кваліфікаційної роботи;
- електронна копія роботи на CD-диску у форматі pdf з типовим ім'ям файлу, де зазначені прізвища здобувача та його наукового керівника: Ivanenko_291_Petrenko_dyplom.pdf;

Вимоги до титульного аркуша.

Титульний аркуш містить дані, які розміщують у такій послідовності:

- а) назва міністерства, вищого навчального закладу, ННІ і кафедри;
- б) повна назва документа;
- в) назва кваліфікаційної роботи;
- г) інформація про здобувача, який виконав кваліфікаційну роботу, наукового керівника та рецензента;
- д) місце та рік виконання кваліфікаційної роботи.

Приклад оформлення титульного аркуша наведений у додатку В.

Вимоги до завдання на кваліфікаційну роботу.

Типовий бланк завдання на роботу розміщують безпосередньо після титульного аркуша. Завдання визначає і видає керівник. У ньому повинна бути вказана тема роботи, вихідні дані, перелік питань, які підлягають розробці. У завданні наведений календарний план виконання етапів роботи. Оформлюють завдання до виконання кваліфікаційної роботи за зразком (додаток Г).

Вимоги до змісту.

Зміст розміщують на окремій сторінці, після завдання на кваліфікаційну роботу магістра. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовок), вступу, висновків, додатків, списку використаних джерел та ін. (додаток Д).

Вимоги до переліку умовних скорочень

Якщо в тексті застосовують символи, одиниці, скорочення слів і словосполучень, спеціальні позначення, відмінні від прийнятих офіційно або загальноновідомих, то складають перелік умовних позначень. Його наводять за умови повторюваності позначень у тексті більше двох разів, у разі меншої повторюваності – їх розшифровування подають безпосередньо в тексті після першого нагадування. Перелік умовних позначень розташовують стовпчиком, у якому за абеткою зліва зазначають використані в тексті умовні позначення або скорочення, а справа – їх повне розшифровування.

Вимоги до вступу.

Вступ кваліфікаційної роботи магістра є відповідальною частиною роботи, у якій коротко викладають оцінку сучасного стану проблеми, відзначаючи практично розв'язані та нерозв'язані завдання, наукові підходи, що існують у даній галузі, провідних вчених і фахівців, світові тенденції розв'язання поставлених завдань, обґрунтування доцільності проведення наукових досліджень. У вступі коротко розкривається актуальність теми, чітко формулюється мета дослідження і завдання, які треба розглянути, щоб досягти поставленої у роботі магістра мети.

У вступній частині обов'язково необхідно:

- розкрити актуальність теми кваліфікаційної роботи магістра;
- розкрити ступінь вивченості теми кваліфікаційної роботи магістра у наукових працях вітчизняних та зарубіжних вчених;
- чітко сформулювати мету та завдання дослідження;
- визначити об'єкт і предмет дослідження;
- описати теоретико-методологічну та інформаційну базу дослідження;
- сформулювати практичне значення отриманих результатів дослідження;
- навести апробацію результатів дослідження;
- описати структуру роботи.

Актуальність теми – це відповідь на запитання: «Чому дану проблему потрібно в даний час вивчати?» Треба показати головне – суть проблемної ситуації. Те, наскільки правильно автор оцінює вибрану тему з погляду своєчасності та значущості, характеризує його наукову зрілість та професійну підготовленість.

У характеристиці **ступеня вивченості теми** вказується, ким і які аспекти досліджувалися. Якщо тема достатньо розроблена у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі, треба обґрунтувати доцільність її подальшого доопрацювання.

Мета дослідження – це той конкретний результат, який необхідно отримати при проведенні дослідження, тобто дослідження теоретичних положень, сутності того чи іншого процесу, виявлення недоліків і проблем, удосконалення методики, оцінка рівня розвитку, формулювання програми розвитку, визначення параметрів або властивостей об'єкта тощо.

Завдання дослідження – це етапи, послідовність виконання роботи, ті дії, які необхідно виконати для досягнення поставленої мети, вирішення проблеми, перевірки гіпотези дослідження. Структура (зміст) роботи звичайно є повним відображенням вирішуваних завдань. Відповідь будується просто: «У процесі дослідження вирішувалися наступні завдання: ...» – далі послідовно перераховуються виконувані завдання (перше, друге й так далі).

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію та вибране для вивчення. Представлення об'єкта дослідження починають фразою: «Об'єктом дослідження є ... (повна назва)», після чого дається стислий опис об'єкта з вказівкою його основних характеристик.

Предмет дослідження – це те, що знаходиться у межах об'єкта. Тобто об'єкт і предмет співвідносяться як ціле та частина, загальне та приватне. Саме предмет визначає тему дослідження. Визначення предмета дослідження – це відповідь на питання: «Що, які властивості і які зв'язки об'єкта вивчати?»

Теоретико-методологічна база дослідження. Наводять перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Зазначені методи повинні мати тісний зв'язок зі змістом роботи, тобто слід стисло, суттєво описати, які саме проблеми досліджували за допомогою того чи іншого методу.

Інформаційна база дослідження. Наводять перелік використаних інформаційних джерел (нормативно-правові акти, довідково-статистичні видання, аналітичні звіти та доповіді, наукові праці, періодичні видання та ресурси глобальної мережі Інтернет).

Практичне значення отриманих результатів. Відзначаючи практичну цінність одержаних результатів, необхідно подати інформацію щодо ступеня готовності або масштабів використання. Коротко характеризують основні прикладні результати роботи, визначають можливу галузь їх упровадження та їхній вплив на проблему, яку при цьому вирішують.

Апробація результатів дослідження. Наводяться дані щодо участі автора в конференціях, публікаціях. Апробація результатів дослідження для магістрів є обов'язковою.

Структура роботи. Цей пункт передбачає визначення загальної структури роботи та наведення основних даних щодо її обсягу (змісту та форми). Завершується вступ стандартною фразою: «Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, який налічує N найменувань. Загальний обсяг роботи становить N сторінок, з яких основного тексту – N сторінок».

Вимоги до основної частини кваліфікаційної роботи магістра.

Основна частина роботи – це її головна структурна складова, яка містить викладення відомостей про предмет та об'єкт дослідження або розробки, які є необхідними та достатніми для розкриття сутності даної роботи та її результатів. Вона складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів.

Вимоги до розділу 1.

Перший розділ кваліфікаційної роботи магістра є теоретичним і характеризує здатність здобувача вищої освіти самостійно опрацьовувати джерела інформації за темою дослідження із наступним формулюванням висновків. В цьому розділі висвітлюється методика та загальна концепція вибраної теми дослідження.

На початку розділу визначається сутність досліджуваного процесу, явища, його роль та місце в системі міжнародних відносин. Аналізуються існуючі точки зору учених стосовно трактування основних категорій та принципів аналізу об'єкта дослідження, полеміка науковців з основних проблем теми кваліфікаційної роботи магістра та аргументується власна точка зору автора роботи магістра з питань, що розглядаються.

Виклад матеріалу у цьому розділі доцільно будувати за принципом поступового звуження діапазону досліджуваних питань так, щоб логічно виділити і постійно тримати в центрі уваги головну, центральну проблему, що є предметом основного аналізу кваліфікаційної роботи магістра.

Під час написання розділу використовується наукова література вітчизняних та зарубіжних авторів (монографії, статті у фахових виданнях), статистична та нормативно-законодавча документація, інформація, отримана у мережі Internet.

Підсумком першого розділу повинен бути стислий висновок, що впливає з досліджуваних питань, аналітичне та практичне вирішення яких стане предметом поглибленого аналізу у розділі 2 кваліфікаційної роботи магістра.

При написанні першого розділу важливо звернути увагу на:

- аналітичну інформацію, яка не повинна переобтяжувати розділ;
- теоретичний опис методів дослідження, які автором повинні використовуватись при написанні аналітичної частини кваліфікаційної роботи;
- посилання на джерела використаної інформації, що є обов'язковим;
- теоретичні питання за темою кваліфікаційної роботи магістра, які повинні відображати результати сучасних розробок вчених.

Вимоги до розділу 2.

Цей розділ носить аналітичний характер. Його матеріал є логічним продовженням першого (теоретичного) розділу кваліфікаційної роботи магістра та відображає взаємозв'язок теорії й практики в сфері міжнародних відносин та міжнародних інформаційно-комунікаційних процесів.

У розділі аналізується фактичний стан проблеми, що вивчається, з наведенням конкретних прикладів. Досить глибоко і цілеспрямовано досліджується та оцінюється діюча практика реалізації міжнародних відносин, виявляються закономірності та тенденції їх розвитку на основі використання зібраних первинних документів, іншої інформації.

Розділ виконується на підставі достовірної інформації про *об'єкт дослідження*.

У цьому розділі здобувач вищої освіти повинен показати вміння самостійно аналізувати наукові дані та інші матеріали, зібрані під час навчання та проходження практики, узагальнювати їх, формулювати висновки та пропозиції.

Результати аналізу розділу є базою для обґрунтування отриманих наукових висновків, розробки конкретних заходів та пропозицій.

Вимоги до розділу 3.

Третій розділ кваліфікаційної роботи має містити діагностику проблемної ситуації та обґрунтовані пропозиції магістра, спрямовані на досягнення мети, поставленої у вступі щодо прийняття стратегічних рішень стосовно розвитку нових і підвищення ефективності діючих процесів у міжнародних відносинах щодо досліджуваного об'єкта. Доцільно визначити шляхи оптимізації системи міжнародних відносин досліджуваного об'єкта; напрями залучення міжнародного досвіду у вітчизняну систему зовнішньополітичних, правових,

соціально-культурних відносин.

Метою написання третього розділу є обґрунтування резервів зростання якісних показників функціонування об'єкту дослідження, обґрунтування шляхів та заходів, напрямів вирішення питань, які досліджуються. При цьому слід враховувати результати аналізу, проведеного в попередніх розділах.

Після 1–3 розділів кваліфікаційної роботи магістра мають бути наведені «Висновки до ... розділу».

Вимоги до висновків

Висновки розміщуються безпосередньо після основної частини, починаючи з нової сторінки. У них наводять особисто отримані автором основні наукові результати, які розкривають ступінь досягнення мети та завдань кваліфікаційної роботи, їх наукову та практичну значущість.

Висновки – результат теоретичного осмислення та критичного оцінювання досліджуваної проблеми.

У висновках перш за все обґрунтовано формулюються відповіді на завдання, поставлені у вступній частині роботи. При розробці пропозицій та рекомендацій звертається увага на їх обґрунтованість, реальність та практичну прийнятність.

Вимоги до списку використаних джерел

У список використаних джерел включаються лише ті видання, які дійсно були використані в процесі написання кваліфікаційної роботи магістра (на які було зроблено відповідні посилання в роботі):

- законодавчі документи,
- міжнародні конвенції та договори,
- монографії,
- статті в періодичних виданнях,
- електронні ресурси з мережі тощо.

Список використаних джерел повинен містити не менше 70 найменувань, опублікованих переважно за останні 5 років.

Джерела розміщуються в порядку виникнення посилань або в алфавітному порядку. Бібліографічний опис джерел складають відповідно до ДСТУ 8302:2015.

Вимоги до додатків.

За необхідності до додатків вносять матеріал, який допоможе повніше сприйняти основні результати роботи. Це можуть бути різноманітні таблиці, формули, рисунки, дані статистичних опитувань тощо. Додатки повинні підтверджувати окремі положення, висновки та пропозиції автора кваліфікаційної роботи магістра.

У додатках вміщують матеріал, який:

- є необхідним для повноти змісту роботи, але включення його до основної частини може змінити впорядковане й логічне уявлення про роботу;
- не може бути послідовно розміщений в основній частині роботи через великий обсяг або способи відтворення.

В основному тексті кваліфікаційної роботи обов'язково мають бути

посилання на матеріал, що міститься в додатках, і пояснення змісту кожної таблиці, рисунка, схеми тощо, що винесені у додатки.

Вимоги до анотації.

Окремо до кваліфікаційної роботи магістра додається анотація. В анотації наводиться мета, об'єкт, предмет дослідження та коротка характеристика основного змісту кваліфікаційної роботи магістра та одержаних результатів дослідження. При цьому використовуються переважно прості синтаксичні конструкції, характерні стилю ділових документів.

Анотація завершується наведенням ключових слів – сталих термінологічних словосполучень, які з позицій інформаційного пошуку визначають смислове навантаження кваліфікаційної роботи магістра. Сукупність ключових слів повинна відображати поза контекстом основний зміст наукового дослідження. Ключові слова подаються у називному відмінку, друкуються в рядок, через кому, їх загальна кількість повинна бути в межах 5-8 слів.

Анотація наводиться українською та перекладається англійською мовою. Обсяг анотації повинен бути в межах 1 сторінки (додаток Е).

5. ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Загальні вимоги

Кваліфікаційна робота виконується комп'ютерним способом в текстовому редакторі MS Word на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210 × 297 мм) через 1,5 міжрядкових інтервали при використанні шрифту Times New Roman 14 pt. Розміри полів: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Нумерацію сторінок кваліфікаційної роботи, а також розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака «№».

При оформленні кваліфікаційної роботи бакалавра необхідно дотримуватись рівномірної щільності, контрастності та чіткості зображення. Шрифт друкованої роботи повинен бути чітким, чорного кольору середньої жирності.

Окремі друкарські помилки, описки і графічні неточності, які виявилися у процесі написання роботи, можна виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці виправленого тексту за допомогою принтера або рукописним способом. Виправлення мають бути чорного кольору.

Заголовки структурних частин кваліфікаційної роботи бакалавра – «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» – розміщують на середині рядка симетрично до тексту, друкують великими літерами напівжирним шрифтом. Заголовки підрозділів, пунктів і підпунктів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) напівжирним шрифтом

з абзацного відступу по ширині. Крапка в кінці заголовка не ставиться. В тому випадку, якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Крапка після цифри, яка позначає нумерацію підрозділу, пункту та підпункту, ставиться.

Відстань між заголовком розділу, підрозділу, пункту, підпункту та текстом становить один міжрядковий інтервал.

Кожну структурну частину кваліфікаційної роботи бакалавра «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» потрібно починати з нової сторінки.

Підрозділи в межах розділу (наприклад, підрозділи 1.2., 1.3., 2.2., 2.3.) друкуються послідовно, з відступом двох рядків від попереднього підрозділу, один за одним – не з нової сторінки.

Абзацний відступ має бути однаковим упродовж усього тексту роботи та дорівнювати п'яти знакам (1,25 см).

Не допускається розміщення назви підрозділу, а також пункту й підпункту на останньому рядку сторінки.

Вимоги до нумерації

Сторінки кваліфікаційної роботи нумеруються арабськими цифрами без знака «№», дотримуючись наскрізної нумерації впродовж усього тексту роботи. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті без крапки в кінці шрифтом Times New Roman 12 pt. Титульний аркуш, «ЗАВДАННЯ», «ЗМІСТ» враховують при нумерації, але номери сторінок не ставлять.

Нумерують сторінки із заголовками структурних частин кваліфікаційної роботи бакалавра «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ».

Розділи, підрозділи, пункти і підпункти нумеруються арабськими цифрами без знака «№». Номер розділу проставляють після слова «РОЗДІЛ». Після номера розділу крапка не ставиться. Потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Розділи кваліфікаційної роботи можуть поділятися на підрозділи (нумерація складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою), пункти (нумерація – з номера розділу, порядкового номера підрозділу і порядкового номера пункту, відокремлених крапкою), підпункти (нумерація – з номера розділу, порядкового номера підрозділу, порядкового номера пункту і порядкового номера підпункту, відокремлених крапкою). Після номера в тому ж рядку розташовується заголовок підрозділу, пункту, підпункту.

Вимоги до оформлення рисунків

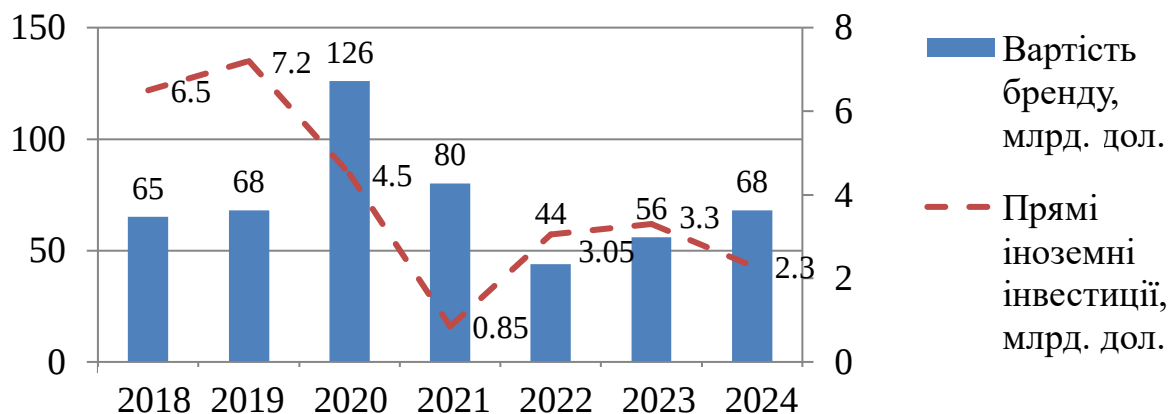
Рисунки наводяться за наявності посилань на них у тексті. Рисунки нумерують послідовно в межах розділу, за винятком рисунків, поданих у додатках. Номер рисунка повинен складатися з номера розділу і порядкового номера рисунка, між якими ставиться крапка. Рисунки повинні мати назву, яку

друкують з великої літери та розміщують після номера ілюстрації. Номер та назва рисунка наводяться звичайним шрифтом з абзацного відступу знизу рисунка. Наприклад: «Рисунок 1.2. Назва рисунка» (другий рисунок першого розділу).

Рисунки кожного додатка кваліфікаційної роботи нумерують окремо. Номер рисунка додатка містить у собі позначку додатка та порядковий номер рисунка в додатку, відокремлених крапкою. Наприклад: «Рисунок А.1. Назва рисунка», тобто перший рисунок додатка А.

Вище та нижче рисунка слід залишати по одному вільному рядку, наприклад:

(вільний рядок – 15 мм)

(вільний рядок – 15 мм)

Рис. 1.2. Вартість бренду та прямі іноземні інвестиції [5]

(вільний рядок – 15 мм)

За необхідності рисунки доповнюють пояснювальними даними (під рисунковим текстом).

Якщо рисунки створені не автором, необхідно при поданні їх у роботі дотримуватись вимог чинного законодавства про авторські права.

Якість рисунків повинна забезпечувати їхнє чітке відтворення на принтері.

Вимоги до оформлення таблиць

Таблиці, як правило, використовуються для представлення наборів числових даних. Вони наводяться за наявності посилань на них у тексті. Таблиці нумерують послідовно у межах розділу (за виключенням таблиць у додатках). У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Якщо в роботі одна таблиця, її нумерують за тим же правилом. Кожна таблиця повинна мати назву, що стисло відображає її зміст. Назву таблиці друкують з великої літери звичайним шрифтом і розміщують над таблицею по центру рядка, назву не підкреслюють, наприклад:

Таблиця 2.1

Назва таблиці
(складена автором за матеріалами [5])

Головка							Заголовки колонок
							Підзаголовки колонок
							Рядки

Боковик (колонка для заголовків рядків) Колонки

Таблиці кожного додатка нумерують окремо. Номер таблиці додатка складається з позначення додатка та порядкового номера таблиці в додатку, відокремлених крапкою. Наприклад, «Таблиця А.1», тобто перша таблиця додатка А.

Заголовки граф таблиці наводяться з великих літер. Підзаголовки повинні починатись з маленьких літер, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Висота рядків таблиці має бути 6 мм або більше.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті. Таблиця має бути розміщена таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеної кваліфікаційної роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою.

Таблицю з великою кількістю рядків можна розмістити на декількох аркушах. При перенесенні частини таблиці на інший аркуш, таблицю, її номер та назву вказують один раз праворуч над першою частиною таблиці. Над іншими частинами таблиці з абзацного відступу друкують «Продовження таблиці» та її номер без повторення назви.

Таблицю, що має велику кількість колонок, можна розділити на частини та розміщувати одну частину під іншою в межах однієї сторінки.

Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її головку, у другому випадку – боковик.

Якщо цифрові або інші дані в якомусь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять риску.

Вимоги до оформлення формул

Написання формул рекомендується виконувати за допомогою редактора формул MS Word або аналогів. Формули та рівняння подають окремим рядком безпосередньо після тексту, у якому їх згадано. Формули та рівняння

розміщуються посередині рядка. Вище і нижче кожної формули або рівняння потрібно залишити не менше одного вільного рядка (потрібно відступити на 15 мм).

Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках.

Пояснення позначень, що входять до формули чи рівняння, подається безпосередньо під формулою або рівнянням у тій же послідовності, у якій їх наведено у формулі або рівнянні.

Пояснення кожного позначення у формулі потрібно подавати з нового рядка, причому перший рядок починають зі слова «де» без двокрапки.

Наприклад, перша формула другого розділу позначається таким чином:

«Відомо, що:

(вільний рядок – 15 мм)

$$Z = \frac{M_1 - M_2}{\sqrt{\sigma_1^2 - \sigma_2^2}}, \quad (2.1)$$

(вільний рядок – 15 мм)

де M_1, M_2 – математичне сподівання;

σ_1, σ_2 – середні квадратичні відхилення».

В тому випадку, якщо формула не вміщується в один рядок, то її слід перенести після одного зі знаків: рівності (=), плюс (+), мінус (-), множення (x) або ділення (:).

Вимоги до оформлення додатків

Додатки слід оформлювати як продовження кваліфікаційної роботи у вигляді окремої частини, розташовуючи їх у порядку посилань на них в тексті. При цьому додатки мають спільну зі всією роботою наскрізну нумерацію сторінок. Для кожного додатка посередині рядка великими літерами напівжирним шрифтом симетрично відносно до тексту сторінки друкується слово «ДОДАТОК» і велика літера, що позначає додаток. Додаток повинен починатися з заголовка, надрукованого під словом «ДОДАТОК» напівжирним шрифтом маленькими літерами з першою великою симетрично щодо тексту сторінки. Якщо додатками є копії документів, проспекти тощо, то перед копією слід розмістити чистий аркуш, на якому посередині пишуть слово «ДОДАТОК» та його найменування. Сторінки копій нумерують, продовжуючи наскрізну нумерацію.

Додатки позначаються послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад, А.2 – другий розділ додатка А; В.3.1 – перший підрозділ третього розділу додатка В.

Вимоги до оформлення переліків

Переліки, за потреби, можуть бути наведені у розділах, підрозділах, пунктах і підпунктах. Перед переліком ставлять двокрапку. Кожна позиція переліку починається з нової строки з абзацним відступом. Перед кожною позицією ставлять знак «тире». Після кожної позиції, крім останньої, ставлять крапку з комою. Після останньої позиції ставлять крапку.

Підпорядкованість у переліках позначають малими літерами української абетки, далі – арабськими цифрами, далі – через знаки «тире».

Після цифри або літери певної позиції переліку ставлять круглу дужку. Переліки першого рівня деталізації друкують малими літерами з абзацного відступу (1,25 см), другого та третього рівня – з відступом в 1 см відносно місця розташування переліку попереднього рівня, наприклад:

- а) _____;
- б) _____;
 - 1) _____;
 - _____;
 - 2) _____;
- в) _____.

Текст кожної позиції переліку треба починати з малої літери.

Вимоги до оформлення приміток

Примітки до тексту і таблиць, в яких вказують довідкові та пояснювальні дані, нумеруються послідовно в межах однієї сторінки. Слово «Примітка» друкують кеглем 12 через один міжрядковий інтервал з абзацного відступу з великої літери з крапкою в кінці. У тому ж рядку через проміжок з великої літери друкують текст примітки тим самим шрифтом, наприклад:

Примітка. Договір між США та Україною...

Якщо приміток дві та більше, їх нумерують арабськими цифрами, наприклад «Примітка 1.».

Вимоги до оформлення посилань

У тексті кваліфікаційної роботи бакалавра можна робити посилання як на структурні елементи роботи, так і на інші джерела. Такі посилання дають змогу перевірити достовірність відомостей про джерела, матеріали або окремі дані, на основі яких досліджується проблема роботи або вивченню яких присвячено роботу. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них розміщено матеріал, який не включено до останнього видання.

У разі посилання на структурні елементи самої кваліфікаційної роботи вказуються номери розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, позицій переліків, рисунків, формул, рівнянь, таблиць, додатків. Наприклад: «у розділі 2», «див. 3.1», «відповідно до 2.3», «(рисунок 2.1)», «відповідно до таблиці 2.2», «згідно з формулою (2.1)», «у рівняннях (2.1) – (2.3)», «(додаток А)» тощо.

У посиланні можна використовувати загальноприйняті скорочення, наприклад, «згідно з рис. 2.1», «див. табл. 2.3» тощо.

Посилання на джерело інформації із переліку джерел посилання подається як номер джерела у квадратних дужках, наприклад, «у роботах [1] – [3]».

Якщо використовують відомості з джерел (наприклад оглядів, монографій) з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні доцільно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке дано посилання в кваліфікаційній роботі, наприклад: «... у монографії [7, с. 48]...».

Вимоги та приклади оформлення списку використаних джерел

Оформлення списку використаних джерел виконується відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Приклади оформлення списку використаних джерел наведено у таблиці 5.1.

Таблиця 5.1

Приклади бібліографічних описів для позатекстового списку посилань

Документ	Приклади оформлення бібліографічних описів у посиланнях на джерела
1	2
<i>Книги, монографії, дисертації, автореферати дисертацій, довідникова література</i>	
- один автор	Дубас О. О. Інформаційно-комунікаційний простір: культурно-політичні детермінанти : монографія. Київ: Генеза, 2011. 256 с.
- два/ три автори	Перепелиця Г. М., Бодрук О. С. Генезис конфліктів на посткомуністичному просторі Європи: монографія. Київ: Стилос, ПП «Фоліант», 2017. 256 с. Лужецький В. А., Кожухівський А. Д., Войтович О. В. Основи інформаційної безпеки: навч. посіб. Вінниця: ВНТУ, 2013. 221 с.
- чотири автори	Єрмолаєв А. В., Парахонський Б. О., Яворська Г. М., Резнікова О. О. Європейський проект та Україна : монографія. Київ: НІСД, 2019. 192 с.
- п'ять та більше авторів	Міжнародні організації. Кредитно-модульний курс: навч. посібник / за ред. Ю. Г. Козака. Київ: ТОВ «Центр учбової літератури», 2011. 344 с.
- за редакцією	Політологія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 540 с.
- монографія	Бодрук О. С. Структура воєнної безпеки: національний та міжнародний аспект: монографія. Київ: НІПМБ, 2011. 370 с. Європейські комунікації : монографія / за ред. Є. А. Макаренко. Київ: Центр вільної преси, 2016. 536 с.
- дисертації	Неприцький О. А. Велика Британія та європейська інтеграція (90-ті рр. XX ст.): дис. ... канд. іст. наук: 07.00.02. / ХНУ імені В.Н. Каразіна. Харків, 2016. 230 с.
- автореферати дисертацій	Капітоненко М. Г. Конфліктогенність постбіполярної системи міжнародних відносин: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.04. / КНУ. Київ, 2014. 35 с.
- довідники	Фединяк Г.С, Фединяк Л.С. Довідник з міжнародного приватного права та міжнародного цивільного процесу. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 376 с.
- багатотомні документи	Економічна енциклопедія : в 3 т. / за ред. Гаврилишина Б. Г., Мочерного С. В., Устенка О. А. Київ : ВЦ «Академія», 2002. Т. 3. 689 с.

1	2
<i>Частина документа</i>	
- тези доповідей	Полішко Г. В. Бренд країни та його вплив на ефект країни походження. <i>Інноваційна інфраструктура України: стан та аналіз умов розвитку</i>: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 20–21 листоп. 2018 р.). Одеса, Право, 2018. С. 23–25. Данильян О. Г., Дьобань О. П. Досвід удосконалення органів державної влади в європейських країнах та можливості його використання в Україні. <i>Проблеми розбудови державності та народовладдя в Україні</i>: матеріали XXII Харків. політолог. читань (м. Харків, 21 трав. 2009 р.). Харків, 2009. С. 47–49.
- стаття з періодичного видання (журнал, газета)	Кулак Н. В. Актуальні питання правового статусу добровільних формувань в Україні. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2016. № 4. С. 84–88. Петришин О., Сербогіна С. Змішана республіканська форма державного правління: питання теорії та практики. <i>Право України</i>. 2009. № 10. С. 57–60. Benjamin A. C. The ethics of scholarship: A discussion of problems that arise in its application. <i>Journal of Higher Education</i>. 1960. Vol. 31, No. 9. P. 471–480. Середа М. Мирні зібрання: практика адмін. судів 2015 р. <i>Юридичний вісник України</i>. 2016. 12–18 лют. (№ 6). С. 5.
<i>Електронні ресурси</i>	
приклади	Аналіз стану здійснення судочинства в 2023 році (за даними судової статистики). URL: http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/D7F9F72E78DA88ECC2257F730036F282 (дата звернення: 07.10.2024). Гетьман Є. А. Підзаконні нормативно-правові акти органів виконавчої влади України та іноземних держав: порівняльна характеристика. <i>Теорія і практика правознавства</i>: електрон. наук. фахове вид. 2016. Вип. 1 (9). URL: http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/66302 (дата звернення: 17.09.2024). Карнаух Б. П. Тлумачення договору: короткий нарис із наднаціональної і транснаціональної точок зору. <i>Проблеми законності</i>. 2016. Вип. 135. С. 39–51. DOI: http://dx.doi.org/10.21564/2414-990x.135.83852. Murphey D. A History of Information Security. <i>IFSEC Global</i>. 2019. URL: https://www.ifsecglobal.com/cyber-security/a-history-of-information-security/ (Last accessed: 10.11.2024). Colletta L. Political satire and postmodern irony in the age of Stephen Colbert and Jon Stewart. <i>Journal of Popular Culture</i>. 2009. Vol. 42, No. 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x.

6. ПОРЯДОК ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ

Кожен здобувач вищої освіти зобов'язаний пройти попередній захист кваліфікаційної роботи магістра. Попередній захист проводиться в два етапи.

Перший етап проходить в комісії викладачів випускової кафедри спільно зі здобувачами вищої освіти за 3–4 тижні до основного захисту. На першому етапі попереднього захисту здобувач вищої освіти представляє комісії роздруковану кваліфікаційну роботу й відповідає на поставлені запитання за її змістом. Це

дозволяє виявити недоліки в роботі, вказати можливості їх усунення тощо. Комісія приймає рішення щодо готовності кваліфікаційної роботи та допуску її до перевірки на наявність запозичень з інших документів (відповідно до вимог «Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна», введеного в дію наказом ректора № 0501- 1/173 від 14.05.2015 р. та «Порядку проведення перевірки наукових праць, навчальних видань та дипломних робіт (проектів) працівників та здобувачів вищої освіти на наявність запозичень з інших документів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна», введеного в дію наказом ректора № 0204-1/263 від 18.05.2018 р.).

У разі позитивного рішення комісії щодо допуску роботи до перевірки здобувач вищої освіти не пізніше ніж за п'ять днів до дати проведення другого етапу попереднього захисту повинен подати до випускової кафедри кваліфікаційну роботу у роздрукованому вигляді та її електронний варіант і подати на ім'я ректора заяву про відсутність неправомірних запозичень у роботі (додаток Ж).

При отриманні позитивного висновку про відсутність неправомірних запозичень у роботі (робота визнана оригінальною), протокол контролю оригінальності кваліфікаційної роботи магістра надається завідувачу кафедри для проведення другого етапу попереднього захисту кваліфікаційної роботи. Якщо за результатами перевірки кваліфікаційна робота оцінюється як задовільно оригінальна, умовно оригінальна або неоригінальна, то завідувач кафедри (або призначений ним фахівець з теми кваліфікаційної роботи) разом із науковим керівником роботи мають проаналізувати повний звіт подібності роботи. Рішення про можливість або неможливість проведення другого етапу попереднього захисту задовільно оригінальної або умовно оригінальної роботи приймається на засіданні кафедри, про що робиться запис у протоколі засідання кафедри та у висновку щодо можливості попереднього захисту роботи. Якщо кафедрою прийнято рішення про неможливість допустити до попереднього захисту задовільно оригінальну кваліфікаційну роботу, здобувач вищої освіти має право протягом трьох робочих днів подати на кафедру доопрацьований та належно оформлений текст кваліфікаційної роботи. Після ретельного аналізу роботи з боку керівника на предмет усунення виявлених запозичень можливо прийняття рішення про проведення другого етапу попереднього захисту роботи, про що робиться відповідний запис у висновку щодо можливості попереднього захисту роботи та у протоколі засідання кафедри. Якщо недоліки, що були виявлені у роботі під час перевірки антиплагіатною системою, не були ліквідовані, то *робота не допускається до захисту в Екзаменаційній комісії.*

Після перевірки кваліфікаційної роботи магістра на наявність запозичень та визнання її оригінальною не дозволяється вносити до неї доповнення та зміни!

Якщо кваліфікаційна робота була класифікована як неоригінальна, а аналіз повного звіту подібності роботи, що був проведений фахівцями кафедри,

підтверджує майже повну ідентичність текстів роботи та певних документів, розташованих в мережі або базах даних антиплагіатної системи, то кваліфікаційна робота не допускається до захисту в Екзаменаційній комісії.

Якщо кваліфікаційна робота магістра не була допущена кафедрою до захисту в Екзаменаційній комісії, це рішення заноситься до протоколу засідання кафедри та до висновку щодо можливості попереднього захисту роботи. Здобувач вищої освіти, кваліфікаційна робота якого була не допущена кафедрою до захисту, підлягає *відрахуванню* з університету як такий, що не виконав навчальний план.

Другий етап попереднього захисту проходить на розширеному засіданні кафедри, після перевірки роботи на наявність запозичень з інших документів й отримання позитивного висновку про відсутність неправомірних запозичень у роботі. Кафедра приймає остаточне рішення щодо допуску кваліфікаційної роботи до захисту.

7. РЕЦЕНЗУВАННЯ ТА ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Завершена кваліфікаційна робота надається науковому керівнику для складання відгуку та направляється на зовнішнє рецензування.

У відгуку наукового керівника оцінюється теоретичний і практичний рівень дослідження, ступінь самостійності виконання, готовність роботи до захисту, відзначаються її переваги та недоліки, зазначається оцінка (додаток І).

Зовнішніми рецензентами можуть бути провідні спеціалісти, які працюють у наукових установах, викладачі та наукові співробітники Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, що працюють у інших структурних підрозділах, наукові співробітники інших закладів вищої освіти, висококваліфіковані фахівці.

Зовнішні рецензії надаються у письмовому вигляді у довільній формі та мають містити такі складові:

- висновки щодо актуальності обраної теми, практичної значущості виконаної кваліфікаційної роботи;
- характеристику повноти завдання щодо розкриття теми кваліфікаційної роботи, відповідності змісту роботи до завдання;
- висновки щодо використання в роботі сучасних методів дослідження, методичних підходів до вдосконалення міжнародних відносин згідно з напрямом теми кваліфікаційної роботи;
- оцінку обґрунтованості конкретних пропозицій та рекомендацій;
- оцінку відповідності змісту й оформлення роботи встановленим вимогам;
- узагальнюючий висновок рецензента про відповідність якості виконаної кваліфікаційної роботи вимогам до таких робіт, про можливість допущення її до захисту і про рівень оцінювання роботи за чотирирівневою шкалою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» (додаток К).

Рецензенти мають підписатися із зазначенням свого прізвища, ім'я, місця роботи та посади, яку займають, і завірити підпис.

Остаточний варіант оформленої кваліфікаційної роботи магістра, підписаний автором, науковим керівником, з письмовим відгуком наукового керівника та рецензією подається на кафедру за 10 днів до початку роботи Екзаменаційної комісії із захисту кваліфікаційних робіт магістра.

Допуск кваліфікаційної роботи до захисту завіряється підписом завідувача випускової кафедри.

Захист кваліфікаційної роботи входить до складу підсумкової Атестації здобувачів вищої освіти, що завершують навчання. Він проводиться на відкритому засіданні Екзаменаційної комісії за участю не менше 2/3 складу комісії.

Уся процедура захисту кваліфікаційної роботи бакалавра триває близько 20 хвилин. Для викладу змісту роботи здобувач вищої освіти готує доповідь, розраховану на 8–10 хвилин. Як правило, вона будується в тій же послідовності, у якій виконана робота, однак основну частину виступу повинні складати обґрунтовані висновки автора. У процесі доповіді можуть використовуватися заздалегідь написані тези (бажано їх не читати) та ілюстративні матеріали (таблиці, схеми, графіки), які рекомендується демонструвати впродовж захисту кваліфікаційної роботи магістра у вигляді презентації та роздаткового матеріалу. Кожен вид ілюстративного матеріалу повинен мати свій порядковий номер, його кількість не обмежується. Електронний варіант ілюстративного матеріалу (презентація) записується окремим файлом на цифровому носії інформації (компакт-диску) поряд з електронним варіантом кваліфікаційної роботи. Цифровий носій інформації додається до паперового варіанта роботи.

Після доповіді присутні члени Екзаменаційної комісії ставлять здобувачу вищої освіти запитання, на які він дає короткі, чітко аргументовані відповіді. Потім зачитується відгук наукового керівника та рецензія на роботу, з якими здобувач вищої освіти знайомиться заздалегідь. На захисті бажана присутність наукового керівника.

Після закінчення публічного захисту члени Екзаменаційної комісії на закритому засіданні обговорюють результати захисту та більшістю голосів виносять рішення про оцінку роботи. За умови, коли голоси членів Екзаменаційної комісії розділилися порівну, вирішальним для прийняття остаточного рішення є голос голови Екзаменаційної комісії.

Результати оголошує голова Екзаменаційної комісії у день захисту кваліфікаційної роботи після оформлення у встановленому порядку протоколів засідання Екзаменаційної комісії. Випускникам, що захистили кваліфікаційну роботу з позитивною оцінкою, видають державний диплом про вищу освіту.

Оцінка кваліфікаційної роботи магістра, виставлена Екзаменаційною комісією, та рішення Екзаменаційної комісії про присвоєння кваліфікації випускнику оформляються в заліковій книжці секретарем і підтверджуються підписами голови і членів Екзаменаційної комісії.

Кваліфікаційні роботи магістра разом з документами та цифровими носіями інформації, що до них додаються, передаються секретарю Екзаменаційної комісії, який їх реєструє у спеціальному журналі навчальної частини, після чого роботи здаються до архіву та розміщуються у репозитарії університету.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Остаточна оцінка кваліфікаційної роботи магістра виставляється за результатами її захисту перед Екзаменаційною комісією. Захист та кваліфікаційна робота магістра оцінюються за шкалою ЗВО: 100-бальною (рейтинговою) шкалою, чотирирівневою шкалою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Остаточна оцінка кваліфікаційної роботи магістра членами Екзаменаційної комісії формується на основі наступних критеріїв.

Таблиця 8.1

Критерії оцінювання змісту та захисту кваліфікаційної роботи

№ з/п	Критерій оцінювання	Бали за критерієм
1	2	3
Оцінювання кваліфікаційної роботи за змістовим аспектом		
1	Актуальність теми кваліфікаційної роботи, правильність визначення її об'єкта та предмета, мети та завдань	0-5
2	Логічність змісту кваліфікаційної роботи та відповідність вимогам до її написання	0-5
3	Загальний рівень розкриття теми в кваліфікаційній роботі (повне або неповне виконання поставлених завдань, рівень розв'язання завдань дослідження)	0-10
4	Теоретична цінність отриманих результатів (глибина, всебічність і повнота викладення теоретичного матеріалу, загальний рівень опрацювання джерел, рівень узагальнення існуючих підходів щодо теоретичного опису проблеми, стану автоматизації, методів і методик, обґрунтованість висновків щодо узагальнення основних положень теми, відповідність їх визначеним завданням, рівень вірогідності та надійності аналітичного обґрунтування)	0-10
5	Практична цінність отриманих результатів (використання відповідних проблемі методів і інструментів дослідження або реалізації, глибина дослідження проблеми, актуальність зібраних та проаналізованих даних, обґрунтованість висновків щодо фактичного стану та перспектив розвитку проблеми, що вивчається, відповідність висновків визначеним завданням тощо)	0-10

Продовження таблиці 8.1

1	2	3
6	Наявність послідовності та наукового стилю викладу матеріалу дослідження (володіння здобувачем вищої освіти літературною мовою і професійною термінологією, вміння логічно, аргументовано викладати результати досліджень і розробок, вдало використовувати графічний матеріал)	0-10
7	Відповідність оформлення кваліфікаційної роботи встановленим вимогам	0-10
Оцінювання захисту кваліфікаційної роботи		
8	Якість та повнота презентації, графічного, роздаткового матеріалу	0-10
9	Якість викладення змісту кваліфікаційної роботи в доповіді, стиль викладення, мовна грамотність	0-10
10	Вміння чітко та в межах визначеного часу викласти основні результати дослідження	0-10
11	Вичерпність відповідей на запитання членів ЕК	0-10
	Загальна оцінка	100

Оцінювання здійснюється відповідно до шкали ЗВО.

Таблиця 8.2

Шкала оцінювання кваліфікаційної роботи магістра

Сума балів	Оцінка для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

Максимальна кількість набраних балів складає **100 балів**.

9. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Заходи, спрямовані на дотримання академічної доброчесності для здобувачів освіти:

1. Самостійне виконання кваліфікаційної роботи магістра (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

2. Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей.

3. Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права.

4. Надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

ДОДАТОК А

Тематика кваліфікаційних робіт магістра за освітньо-професійною програмою «Міжнародна інформаційна безпека» спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» другого (магістерського) рівня вищої освіти

1. Цифрова дипломатія як елемент зовнішньополітичної діяльності держав
2. Засоби інформаційного протидіювання в російсько-українській війні
3. Інформаційний тероризм як загроза національній безпеці держави
4. Міжнародне співробітництво у сфері інформаційної безпеки: регіональний аспект
5. Глобальні екологічні проблеми як детермінанти сучасної інформаційної політики держави
6. Сучасна інформаційна політика: досвід США для України
7. Інформаційні засоби боротьби з міжнародним тероризмом
8. Інформаційний супровід дипломатичної діяльності держави
9. Інформаційне забезпечення БРЕКЗІТУ
10. Особливості інформаційного забезпечення сучасної дипломатії
11. Гендерна політика ЄС: інституційне забезпечення та практика
12. Комунікаційна складова боротьби з дезінформацією у медіа
13. Роль Інтернет-медіа у формуванні політичного світогляду суспільства США
14. Особливості формування брендингу країн Балтії
15. Інформаційна безпека України в контексті російсько-української війни
16. Формування політичного іміджу України в умовах євроінтеграції
17. Діяльність Європейського Союзу щодо врегулювання регіональних конфліктів
18. Кібербезпека у міжнародних відносинах: виклики для держав та міжурядових організацій.
19. Інформаційна нерівність у глобальному світі: виклики та наслідки.
20. Електронний уряд як форма комунікації між владою та громадянами (на прикладі зарубіжної країни)
21. Діяльність міжнародних організацій у сфері міжнародної інформаційної безпеки
22. Місце інформаційної складової у вирішенні міжнародних конфліктів в умовах глобалізації
23. Сучасні технології формування іміджевої стратегії країни в умовах глобалізації
24. Міжнародне співробітництво держав у сфері інформаційних технологій
25. Особливості ведення сучасних війн у ЗМІ та мережі Інтернет (на прикладі міжнародних конфліктів)
26. Міжнародні стандарти у сфері інформаційної безпеки
27. Міжнародне співробітництво держав у протидії злочинам у сфері інформаційних технологій
28. Захист інформаційної інфраструктури критичних об'єктів у контексті міжнародної безпеки.
29. Роль міжнародних організацій (ООН, НАТО, ЄС) у забезпеченні глобальної кібербезпеки.
30. Стратегії держав у протидії кібершпигунству та кібератакам на міжнародному рівні.
31. Політика конфіденційності та захист персональних даних: міжнародний контекст.
32. Роль багатосторонньої дипломатії у вирішенні питань міжнародної інформаційної безпеки.
33. Пропаганда та інформаційні війни у кіберпросторі: виклики для глобальної безпеки.

34. Захист національних інтересів (на прикладі окремих країн) у глобальній інформаційній мережі.
35. Розвиток технологій штучного інтелекту і їхній вплив на міжнародну інформаційну безпеку.
36. Кіберзлочинність як глобальна загроза: тенденції та стратегії боротьби.
37. Міжнародні кіберконфлікти: причини та наслідки для глобальної безпеки.
38. Політика держав щодо забезпечення інформаційної безпеки під час виборів: міжнародні практики.
39. Інформаційна безпека у міжнародних корпораціях: управління ризиками та захист даних.
40. Приватні компанії у забезпеченні міжнародної кібербезпеки: партнерство держави і бізнесу.
41. Стратегії кібердипломатії в умовах глобальних загроз: досвід розвинених країн.
42. Міжнародні аспекти регулювання Інтернету та його вплив на інформаційну безпеку.
43. Кібермедійні атаки на критичну інфраструктуру: виклики для глобальної стабільності.
44. Феномен «темної мережі» та міжнародна безпека: боротьба з кіберзлочинністю у глобальному масштабі.
45. Блокчейн-технології у забезпеченні міжнародної кібербезпеки.
46. Захист космічних систем зв'язку від кібератак: міжнародні виклики та регулювання.
47. Кіберсанкції у міжнародних відносинах: ефективність та вплив на глобальну безпеку.
48. Дезінформація у кіберпросторі: вплив на міжнародну безпеку та демократичні процеси.
49. Міжнародна співпраця у розслідуванні кіберзлочинів: проблеми та перспективи.
50. Мережевоцентричні війни: виклики та загрози для міжнародної інформаційної безпеки.

ДОДАТОК Б
Зразок бланка заяви здобувача на затвердження теми та
призначення керівника кваліфікаційної роботи

Завідувачу кафедри
міжнародних відносин
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна,

(прізвище, ім'я)

Здобувача(ки) вищої освіти
групи _____

(ПП)

тел. _____

ЗАЯВА

Прошу затвердити тему кваліфікаційної роботи магістра

(назва теми)

Науковим керівником прошу призначити

(ПП наукового керівника, наукова ступінь, звання)

«_____» _____ 20__ р.

(Підпис)

Погоджено

Науковий керівник

«_____» _____ 20__ р.

(Підпис наукового керівника)

ДОДАТОК В
Зразок титульного аркуша кваліфікаційної роботи магістра

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
Кафедра міжнародних відносин

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
МАГІСТРА

на тему: _____

Виконав(ла):
здобувач(ка) вищої освіти 2-го курсу, групи _____
спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»
ОПП «Міжнародна інформаційна безпека»

(прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник:

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

Рецензент:

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

ХАРКІВ – 20__ рік

ДОДАТОК Г
Зразок бланка завдання на кваліфікаційну роботу магістра

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра міжнародних відносин
Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Освітньо-професійна програма «Міжнародна інформаційна безпека»
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

Підпис Ім'я, прізвище
« ____ » _____ 20 ____ року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра

(прізвище, ім'я та по батькові)

1. Тема роботи _____

керівник роботи _____
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від « ____ » _____ 20 ____ року № ____

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Перелік питань, які потрібно розробити:

4. План роботи

№ з/п	Назви етапів роботи	Строк виконання етапів
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		

5. Дата видачі завдання _____

Здобувач вищої освіти

(підпис)

(ім'я, прізвище)

Керівник роботи

(підпис)

(ім'я, прізвище)

ДОДАТОК Д
Приклад змісту кваліфікаційної роботи магістра

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ТА КІБЕРТЕРОРИЗМУ.....	3
1.1. Поняття «міжнародна інформаційна безпека» та кіберпростір».....	7
1.2. Поняття «тероризм» та «кібертероризм».....	13
1.3. Засоби та об'єкти кібертероризму як загрози міжнародній інформаційній безпеці.....	18
Висновки до розділу 1.....	28
РОЗДІЛ 2. МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ КІБЕРТЕРОРИЗМУ ЯК ЗАГРОЗИ МІЖНАРОДНІЙ ІНФОРМАЦІЙНІЙ БЕЗПЕЦІ.....	30
2.1. Протидія кібертероризму на універсальному та міжрегіональному рівні.....	30
2.2. Протидія кібертероризму на регіональному рівні.....	43
2.3. Протидія кібертероризму на рівні міжнародних неурядових організацій.....	48
Висновки до розділу 2.....	51
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ КІБЕРТЕРОРИЗМУ ТА СТРАТЕГІЇ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ.....	54
3.1. Недоліки сучасних механізмів попередження та стримування кібертероризму.....	54
3.2. Стратегії подолання недоліків боротьби з кібертероризмом і зміцнення міжнародної інформаційної безпеки.....	59
3.3. Імплементация Україною міжнародного досвіду протидії кібертероризму.....	63
Висновки до розділу 3.....	68
ВИСНОВКИ.....	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	75
ДОДАТКИ.....	80

ДОДАТОК Е

Приклад анотації кваліфікаційної роботи магістра

АНОТАЦІЯ

Іваненко А. А. Гібридна війна як форма сучасного міжнародного конфлікту: методи ведення та шляхи вирішення (магістерська робота). Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. 82 с. (рукопис).

Мета кваліфікаційної роботи полягає у визначенні феномену гібридної війни як форми сучасного міжнародного конфлікту, методів її ведення та практичних аспектів її вирішення.

Об'єктом дослідження є гібридна війна як форма сучасного міжнародного конфлікту.

Предметом дослідження є методи ведення гібридної війни та шляхи її вирішення у міжнародних відносинах.

У першому розділі розглядається сутність гібридної війни; науковий погляд на концепцію гібридної війни; особливі ознаки, інструменти та етапи побудови стратегії боротьби під час гібридної війни.

У другому розділі було проведено аналіз історичних прикладів гібридних форм протистоянь; виявлено передумови гібридної війни на території України; методи ведення гібридної війни Російської Федерації проти України та її наслідки для світу.

У третьому розділі пропонуються можливі рішення та напрями подолання сучасних гібридних конфліктів; кроки протидії їм на міжнародному та державному рівнях та аналізуються міжнародна реакція на події в Україні та шляхи врегулювання гібридного конфлікту між Україною та Росією.

Ключові слова: гібридна війна, загрози, протидія, міжнародний безпековий простір, Україна, Російська Федерація.

ANNOTATION

Ivanenko A. A. Hybrid war as a form of modern international conflict: methods of conduct and ways of solution (master's thesis). Kharkiv: V. N. Karazin Kharkiv National University. V. N. Karazin, 2024. 82 p. (manuscript).

The purpose of the qualification work is to define the phenomenon of hybrid war as a form of modern international conflict, methods of its conduct and practical aspects of its solution.

The object of the work is a hybrid war as a form of modern international conflict.

The subject of the research is the methods of hybrid war and ways to solve it in international relations.

The first part considers the essence of hybrid warfare; academic view on the concept of hybrid war; special features, tools and stages of building a strategy during a hybrid war.

The second section analyzes historical examples of hybrid forms of confrontation; identified the prerequisites for hybrid war in Ukraine; methods of conducting a hybrid war of the Russian Federation against Ukraine and its consequences for the world.

The third chapter offers possible solutions and ways to overcome modern hybrid conflicts; steps to countermeasures at the international and national levels and analyzes the international reaction to the events in Ukraine and ways to resolve the hybrid conflict between Ukraine and the Russian Federation.

Keywords: hybrid war, threats, countermeasures, international security space, Ukraine, the Russian Federation.

ДОДАТОК Ж
Зразок бланка заяви здобувача про відсутність
неправомірних запозичень у роботі

Ректору Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
Тетяні КАГАНОВСЬКІЙ

здобувача вищої освіти _____
прізвище, ім'я та по батькові _____
форма навчання _____ денна _____
денна, заочна (дистанційна) _____
ступінь вищої освіти _____ магістр _____
(бакалавр, магістр) _____
спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»; _____
ОПП «Міжнародна інформаційна безпека» _____
(код та найменування спеціальності; спеціалізації) _____
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» _____
(найменування факультету або інституту)

З А Я В А

Підтверджую, що текст дипломної роботи (проекту):

(назва роботи)

написаний мною особисто, не містить запозичень із чужих опублікованих результатів (текстів) без належного посилання на авторів та першоджерела, а також не містить свідомої фальсифікації результатів.

Електронна версія роботи, представлена для перевірки на наявність запозичень з інших документів, повністю збігається з друкованою.

Ознайомлений з Порядком проведення перевірки наукових праць, навчально-методичних видань та дипломних робіт (проектів) працівників та здобувачів вищої освіти на наявність запозичень з інших документів.

Дата

Підпис

ДОДАТОК И
Приклад відгуку наукового керівника роботи

ВІДГУК

керівника кваліфікаційної роботи магістра
2-го курсу групи _____ денної форми навчання
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»
освітньо-професійної програми
«Міжнародна інформаційна безпека»
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

(прізвище, ім'я та по батькові)

на тему «_____»

1. Актуальність теми: _____

2. Позитивні аспекти в роботі _____

3. Оцінка якості запропонованих здобувачем заходів і пропозицій, їх практичної цінності для організації та перспектив використання: _____

4. Недоліки роботи: _____

5. Загальний висновок і оцінка кваліфікаційної роботи, присвоєння кваліфікації: _____

Керівник кваліфікаційної роботи

(науковий ступінь, вчене звання)

(посада)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ДОДАТОК К
Приклад рецензії на кваліфікаційну роботу магістра

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу магістра
2-го курсу групи _____ денної форми навчання
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»
освітньо-професійної програми
«Міжнародна інформаційна безпека»
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

(прізвище, ім'я та по батькові)

на тему «_____»

1. Актуальність теми _____
2. Характеристика якості виконання кожного розділу роботи _____
3. Ступінь обґрунтованості висновків роботи _____
4. Характеристика ілюстративної частини роботи _____
5. Використання в дипломній роботі останніх досліджень, передових методів і технологій (дослідницька частина) _____
6. Позитивні сторони роботи _____
7. Недоліки роботи _____
8. Практичне значення роботи _____
9. Загальна оцінка кваліфікаційної роботи _____

Рецензент:

(науковий ступінь, вчене звання)

(посада)

(печатка установи)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ДОДАТОК Л

Перелік літературних джерел для написання кваліфікаційної роботи магістра

Банк даних

1. Банк соціологічних даних Інституту соціології НАН України – <https://i-soc.com.ua/ua/institute/offers>
2. Банк даних Київського міжнародного інституту соціології – <http://www.kiis.com.ua/index.php?id=15&sp=1>
3. Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва – <https://dif.org.ua/>
4. Незалежний аналітичний центр геополітичних досліджень «Борисфен Інтел» – <https://bintel.org.ua/>
5. European Social Survey – <http://www.europeansocialsurvey.org>
6. Eurostat (The statistical office of the European Union) – <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>
7. Eurobarometer (the Public Opinion Analysis sector of the European Commission) – <http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/PublicOpinion/>
8. Institute for European Studies – <http://www.ies.be>
9. Research at the BSoG – <https://brussels-school.be/research>
10. NESSTAR (Networked Social Science Tools and Resources) – <http://www.nesstar.org>
11. World Bank Database of Gender Statistics – <http://genderstats.worldbank.org>
12. BIRON (Bibliographic Information Retrieval Online). Банк даних соціальних досліджень в університеті Есексу (Велика Британія) – <http://www.essex.ac.uk>

Офіційні Інтернет-представництва інституцій Європейського Союзу:

1. Офіційний веб-сайт Представництва ЄС в Україні – <http://eeas.europa.eu>
2. Офіційний веб-сайт Європейського Союзу – <http://europa.eu>
3. Офіційний веб-сайт Європейської Ради – <http://www.european-council.europa.eu>
4. Офіційний веб-сайт Ради ЄС – <http://www.consilium.europa.eu>
5. Офіційний веб-сайт Європейської Комісії – <http://ec.europa.eu>
6. Офіційний веб-сайт Європейського Парламенту – <http://www.europarl.europa.eu>
7. Офіційний веб-сайт Європейської Служби Зовнішньої Діяльності – <http://eeas.europa.eu>
8. Офіційний веб-сайт Інформаційного Центру Сусідства ЄС – <http://www.enpi-info.eu>
9. The European Union Agency for Fundamental Rights (FRA) – <http://fra.europa.eu/en>

Інформаційні ресурси

1. Публікації ООН в Україні – <http://www.un.org.ua/ua/publications-and-reports>
2. Доповідь про стан людського розвитку (Документи з серії світових доповідей про стан людського розвитку з 1990 року публікуються Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) та являють собою незалежний, обґрунтований аналітичними та емпіричними даними огляд основних питань розвитку, тенденцій та політик) – <http://hdr.undp.org>
3. Публікації Фонду народонаселення ООН в Україні – <http://www.unfpa.org.ua/publications.html>
4. Публікації Представництва Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні – http://www.unicef.org/ukraine/ukr/media_10621.html
5. Center for Strategic and International Studies – <https://www.csis.org/>
6. Он-лайн портал європейських новин (укр.) – <http://ua.euronews.com>
7. The Center for European Policy Studies – <http://www.ceps.be>
8. ENERPI (European Network of Economic Policy Research Institutes) – <http://www.enepri.eu>
9. EPIN (European Policy Institutes Network) – <http://www.epin.org>
10. IES: Institute for European Studies – <http://www.ies.be>

Електронне навчальне видання комбінованого використання
Можна використовувати в локальному та мережному режимі

ВІННИКОВА Наталія Анатоліївна
ЧЕРНИШОВА Лариса Олексіївна
ПЕРЕСИПКІНА Ірина Валентинівна
ЗДОРОВКО Світлана Сергіївна

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

Методичні рекомендації до виконання
(для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»
освітньо-професійної програми
«Міжнародна інформаційна безпека»)

Коректор
Комп'ютерне верстання

Підписано до розміщення 20.04.2023. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 2,48. Обсяг 0,529 Мб. Зам. № 117/24.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009

Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна